

1 0-26

Lehu Polokō sellō Phifalō

Burial & mourning at Phalaborwa

Lehu la kgoši Lepato Masaleng ke lehu le makaditšeng setšhaba sa ba Phalaborwa kudu kudu. Gomme lehu leo le tšile ka tsela tše pedi. Ge Lepato a lwala go ile ga tsibišwa bakgomana go oka molwetši. Bolwetši bja Lepato ebe ele go babjwa ke megolo elego sesepedi. Ka ge ele motho yo mogolo goba mabu ka ge ele leina leo le rewago kgoši ye ngwe le ye ngwe, gwa laetšwa bakgomana bo Mamoemi morwa Sebakadithšweni le Mamolobela le Mapiti elego bo makgolo wa kgoši gore ba lete kgoši mo ntlong ya kgoši e bitšwago serofse. Ke bošego bjo bong ge bakgomana ba robetšwe le kgoši ba hwetša gosasa kgoši e se gona ka ngwakong wa serofse. Lepato o ile a tšwa a taboga bao ba robetšeng molōmong ka godimo ba sa mmōne. Gomme ka ge e be ele bošego gape motse wa mošate o be o dutši thabeng ba šitwa go hwetša mo Lepato a ilego gona. Ka ge ebe ele thabeng ya magaga kgoši e be e wetše ka legageng.

Ka fase ga legaga leo gobe gole mohlare oo o bitšwago (Lenetlo). Le netlo ke sehlare seo se makatšago ka ge ele hlare se golago se rašane makala a sona.

Ge go sele gosasa bakgomana ba nyaka Lepato ka leotō, gomme ba hwetša Lepato a wetše ka legageng a hlagametše godimo ga lenetlo a hwile. Gomme lehu le tšile ka kgobalo le bolwetše. Gomme se se kgodišago go tše pedi ke ge legaga e be ele le legolo. Gape bolwetše bja sefo goba megolo yeo e bego e roroile ka go šoro.

Mohu o hwile godimo ga sehlare. Gomme ebe ele ka ntle ga ngwako. Batho ba be ba se gona ge a e hwa. Gomme batho ba ile ba tsibišwa ka morago ga lehu gore mabu goba lefase ga le sa phela.

3 Gomme ge setšpô se hweditšwe ge dimo ga sehlare banna baile ba lwa le sehlare seo go hwetša tsela ya go fihla fao setôto se leng gona.

Ge se hweditšwe banna ba rwalela setôto ka ngwakong o bitšwago serofse. Ge setoto se le ka ntlong seile sa phuthêlwa ka lenaga goba lethebo. Ka ge ele mabu o ile a hlapišwa mmele gore go tšhiwe ditšhila tša mmele wa gagwe, go dira tšhidi tša pula ka yona. Ge kgoši e hweditšwe godimo ga sehlare batho ba ile ba dula moo setoto seleng gona go fihlela banna ba bagolo ba fihla kamoka go hwetša tsela ya go ntšha mohu. Ge ba dutši fao ba be ba dišitše setoto seo. Ge mohu a le ka ngwaka matšatši a mabedi gobe gole bakgalabje bao ba hlapetšeng setoto. Gomme mo matšatšing a mabedi gobe go gorogile dihlagatšane goba banyana goba basetsana ba sealeng go tla go tsibiša batho gore mabu ga sa phela.

4 Ga ele ngwako woo setoto seleng gona o be o tswaletšwe gomme gona le batho bao ba dišitšeng ngwako bošego le mosegare. Gomme selo se be se thongwa ke basetsana ba sealeng ka ge kgoši e sa dumelwa go llelwa ge e hwile. Ke gona e be ele monyanya o mogolo ba sealeng fela. Ge mohu a yo bolokwa o be a phuthêlwa ka letlalo gomme a rokelelwa.

Gomme mo polokong yeo obe a kudupanywa . Ka molao wa kgale ge mohu ele kgoši o swanetše go fetša matšatši a mangata a le ka ngwakong gore a thome a be le monkgo wa gobola. Gape o be a swanetše go hwetšwa ke bao balego kgole eleng bakgoma kamoka. Gomme ke gona ga hlabjwa kgomo tše pedi ge bakgomana ba fihlile. Mohu a lokelwa mokgopeng goba tlong la kgomo. Gomme a rwalwa ka boako go išwa thabeng yeo magoši kamoka ba leng gona. Mabitla abe ale thabeng ya Sealeng.

633

5 Lebitla le be le epiwa ke banna godimo ga thaba ge ele kgoši goba mokgomana. Ge ele batho fela gona le ka dirwa kae le kae. Gomme lebitla la motho yo e seng kgoši le dirwa bošego. Gomme la kgoši le dirwa mosegare ka ge go se poifo ya lehu la kgoši. Gomme ge ele la motho fela gona le ka dirwa bošego gape le poloko e ba bošego. Ba boloki ba mohu ke bac eleng leloko la mohu. Ge ele motho fela o a bolokwa ka morago ga ge letšatši le sobetše. Ge ele kgoši ke nako ya ka moswana . Bai ke batho bac mohu seseng wa leloko la bona. Mohu o be a rwalwa ke banna ba leloko la mohu. Ge ele kgoši go dirwa thapelo ya go kgopela tumelelo go bao ba robetšeng fao eleng badimo ba ilego pele felo fao. Gomme ge ele motho fela gona ga gona thapelo. Gomme selo sa mohu ge ele motho fela e seng kgoši se thongwa ke mmago mohu. Goba mosadi wa gagwe ge ele motho yo a hlokago mmagwe. Ge ele motho yo mogolo.

6 Gomme moledi yoo mohu eleng wa gagwe o bewa seka gore a tsebje ke batho. Gaele mosadi a hwetšwe ke monna o tla tšhelwa molora elego tšhupo ya ge e se sale motho bjalo ka basadi ba bangwe. Gomme o tla tlošwa diaparo tše botse kamoka a apešwa tše mpe. Gomme a beolwa peolo ye sa swanego le batho kamoka. Gomme o tlošwa moriri kamoka fa hlogong. Gomme a dula ngwakong. Gomme ka morago a rwešwa kala yeo e dirwago ka bjang bjoo bo bitšwago mohlaha. Ge ele bagatša kgoši ba hlanola diaparo tša bona. Ke gore mose le tšetho di swanetše go hlanolwa ka gare ga tla ka ntle. Gomme ke tšhupo ya gore ga ba sana le monna wa bona ke gona baihlobogile.

7 Ge ele mosadi wa monna fela mohlang a tšwago ntlong o tla apešwa dieta tša mphašane ele makwathi a morula matšatši a mabedi. Mohu ge ele kgoši o a dudišwa. Ke gore ge a karobatšwa gona naga e ka hwa. Ke gore mabu a tlo robala go se direge tše botse mo nageng kamoka. Ka go dudiša kgoši gona kgoši ga e a robala e a šoma mola lebitleng go thuša bao ba sa phelago.

Gomme ge ele motho fela o swanetše go robala. Gomme mohu ge ele motho fela gona a ka robatšwa ka lehlakore la tsōgō la ntsōgōhlō. Mohu yo mong le yo mong o be a le beletšwa Leboa la bodikela tšatši. Mohu ge ele kgoši goba motho yo mogolo o bolokwa le dilo tše dingwe tšeo a beng a di tsoma kudu kudu. Gomme ke gore ge tšeo di ka šala gona o tla boa ka tsela ya bolwetše mo bathong bao eleng moloko wa gagwe.

8 Mohu o be a bolokwa ale nnoši. Ge mohu ele kgoši o ~~ni~~ direlwa lesakana ka mafsika gomme ga tlogelwa kgorwana. Ka ge ele motho yo a dudišitšwego ke gona go begwa lebje godimo ga hlogo ya gagwe. Ke gore batho ba se gakwe goba hlogong ke kae ge ba tla go fa badimo dihlabele. Gomme ge ele motho fela gona go ka begwa lehlako gore batho ba tsene gore felo fa ke boileng ka ge go sa dumelelwa go tsena mo gong le mogong go bolokilwego mohu. Mo gong go bjalwa sehlare se bitšwang lethoko goba mohlokohloko. Ge sehlare se se se gōna gona go ka bjalwa feige. Ge motho a ka tsena lebitleng la motho yo mogolo o tla swarwa ke meutlwa ya hlare se bitšwago mokgwalo. Gomme motho yo mong le yo mong o bolokwa ke ngaka ka dihlare gore baloi ba se ye ba tšia mohu ba mo fetoša gore a tsoge a sepele.

9 Ge mohu a felotšwe ke baloi gasa bonwa ke batho kamoka. Gomme o bonwa ke baloi fela. Gape wa mmona kemoka o hwile. Goba o ka fetaga semuma. Gomme baloi ba boifa mabitla a dikgoši fela. Ge moloi a ya lebitleng la kgoši go tsoša kgoši gore e be setlotlwane ke gore motho wa go se bonwe ka mahlo gomme o tla kwa kgoši goba mohu a mmolediša gore o tlile go tšiang. Gomme bahu ba dikgoši ba kgona go bona moloi ka ge ba sa robala bjalo ka batho ba bangwe. Kgoši ga e lowi ke moloi ka ge kgoši ele ngaka ye kgolo go feta dingaka kamoka tša naga ka baka la ditšhidi tše kgolo tša pula le tša bogoši. Lebitla la kgoši le a hlokomelwa, gomme le letwa ke badimo ka nnoši. Ke gore ga go motho yo a ka yago lebitleng la kgoši gomme a

a buša a boa. Ge motho a ka tsena lebitleng la kgoši o tla
 10 kwa batho ba bolela goba mobetša ka mafsika. Ga ele lebitla
 fela la motho ga lena tše bjalo ga e se go swarwa ke dihlare
 fela ge eba o molci.o rata go tsoša mohu. Gomme lebitla la
 motho fela ga le letwe. Ge gcle motho yo mong wa leloko a
 ka bolokwa kgaufsi le lebitla le leng gomme ga go epollwe mohu
 yo mong go šutelela yo mong. Setho sa mohu se se lotwago ke
 tšeo di ke thenwago go mohu ge ele motho wa leloko la mošate
 go dira dihlare tša pula. Gomme le go mosadi wa kgoši aka
 dirwa bjalo. Gomme felo ga mabitla ke mo go tsibiwago. Ga
 ele ga dikgoši goba basadi ba dikgoši go bitšwa badimong.
 Batho ba be ba boifa go ya mabitleng. Ga ele polokō e arogane
 kudu kudu ya batho le ya dikgoši. Kgoši ge e bolokwa e a dudišwa
 gomme motho yo mong le yo mong o a robatšwa. Ge motho a hwile
 ka ngwakong gantši o bolokwa ka gare ga ngwako woo. Gomme
 11 ke gona batho ba swanetše go tlogela motse wo le go tsoma
 madulo a maswa. Ge ele motho yo moswa gona a ka bolokwa mabitleng
 a ka ntle le motse. Ke gona ntle yeo a hwetšego go yona e
 ka alafiwa ke ngaka ya mohu. Ngaka ya mohu ke motho yo a alafago
 mahu gore a seke a ata kudu mo motseng.

Gomme ngaka ye ga e alafe motho ge a lwala ge e se lehu
 fela. Batho ba go phutha setoto ba be ba holofela gore ba
 šilifatše. Ke gona ge ba tšwa go lahla mohu ba swanetše go
 hlapišwa ka ntle ga motse ke ngaka.ya lehu gore ba se boše
 lehu ka gae. Gomme le batho kamoka ba motse ba kumišwa tšhidi
 ye bitšwago leatla. Leatla le hlakantšwe le bjang le maloko
 a pudi. Gomme motho o tshotla meetse a metša ona fela.
 Gomme ye ngwe tšhidi e tšhelwa meetseng gomme ya nowa ke
 12 mang le mang. Gomme tše kamoka di dirwa le go baeng le bana.
 Motho ga dumelelwa go ja sejo sa bo mohu a sa alafiwa ka yona
 tsela ye. Ke gona wa se dire bjalo gona dijo di ka go dira
 kotsi ye kgolo kudu kudu. Batho bacba swanetšego gollela mohu
 ke moloko wa bo mohu kamoka.

Gomme ga e le batho ba bang ba ka lla ka go apara dikala, goba dinti tša mokgotle. Gomme ga golo molala. Molala ke sehlare se swanago le mopalome. Gomme sellong ga go binwi ge e se ge go hwile mosadi wa kgoši. Ge ele mosadi wa kgoši gona go tla lla merôpa gomme ga ba monyanya wo mogolo wa pino. Gomme pino ye e dirwa ke basadi fela.

Gomme go bjalo le ge go hwile mokgomana. Ge gona le lehu motseng ga go dumelelwe nyalano gape motho wa bo mohu ga etele ge e se ge lehu le rima mogile. Ke gore sello se fitile batho ba bšôtšwe kamoka.

13 Ge batho ba sešo ba felela go alafswa gona ga go šongwe selo. Gomme ge motho ele yo mogolo o llelwa beke kamoka. Ge ele yo monyane ke seripa sa beke. Ge ele kgoši gona ke seripa sa ngwaga go sa tiwe meropa.

Mo lehung la mosadi ge a hwa ele moimana gona o swanetše go phulwa gomme ga ntšwa sa ka teng. Ke gore a se hwele moya teng. Ge mosadi a ka hwaabelegile ngwana mo gong le ngwana a ka bolawa gore a lahlwe le mmagwe. Ge bana eie mafahla gomme ba belegwa ba hwile gona ba tla lahlwa felo go tee eleng ka ngwakong. Ge mohu ele ngwana yo monyane o lahlwa ka ngwakong.

Gomme lebitla la gagwe le dirwa ke basadi fela. Gomme sello gona e tla ba sa mmagwe fela. Gape le dikala di tla aparwa ke ena le ba lapa fela.

14 Ka morago ga matšatši a se makae ka morago ga kalašo ya ya lehu go tla dirwa bjalwa bjo bontši gore go bitšwe meloko le bao bailego ba tla mokgošing wa lehu.

Gomme tirô yeô e bitšwa gore ke bjalwa bja setšhila ke gore diaparô tša lehu di tla tlošwa mo bathong mohlang woo bjalwa bo nwewago.

Ke gona tšatšing la bjalwa batho ba ba lethabong. Gomme ga go sello goba pontšho ye ngwe ya bohloko dipelong tša bo mohu.

Gape le kgomo e tla hlabja goba dipudi le ge ele dinku. Ge go hwile motho yo mogolo goba kgoši a ka emelwa goba gollwa ka koša ye kgcloya dinaka le meropa. Gomme sello se bjalo se ka dirwa ke yo mong yo mogolo wa leloko la bo mohu yo a dulago kgole nageng e šele ka go rapa masogana le basetsana.

15 Gomme koša ye e tla direlwa monyanya wo mogolo. Gomme go tla bolawa dikgomo le dipudi le dinku le bjälwa bjo bontši.

Gomme kemelo goba sello se bjalo ga se direlwé motho yo monyane, dikala tša sello sa mohu di tla fiwa ngaka ya lehu gore yona e di fiše ka mollo ka mo e tsebago ka gona. Motho yo mong le yo mong ga dumelelwa go lahla kala ya lehu ka ntle ga kalafo goba setšhila.

Mabitla a batho ba bagolo a na le maatla go thibela pula go na mo nageng. Ke gona a swanetše go fokiwa ke kgoši ka mphōkō nakong ya dipula gore nonyana goba tladi e se tšhabe ge e bona lebitla. Gomme lebitla le tla pipetšwa ka makala a dihlare. Ga ele mabitla a dikgoši a išetšwa dihlabele elego nku ye ntsho. Gomme a fiwa le kgomo yeō e tlogelwago e sa phela. Gape le bjälwa le dikoša. Ge kgomo ye e ka hwa go ntšhwa ye ngwe. Gape kgomo ye e bitšwa ka leina la kgoši ya mafelelo. Kgomo yeō e bego e išitšwe sealeng go kgoši lepato e be e bitšwa lepato. Ke gona ge kgomo ye e hwile ye e latelago. yona e tla bitšwa ka ina leo.

16

Gomme seo se dirwa le ge ele mokgomana. Mokgomana le ena o na le maatla go thibela pula ge batho ba sa iše selo lebitleng la gagwe. Gomme mohu e swanetše go ba morwa wa kgoši.

Ka Motlalekgomo.

Jeremiah P.M. Malatši.

End. S.633